

senŝanĝe. „Key to Interlingua” el la jaro 1931 citas ĉ. 100 tiajn vortojn, ekz. *certo, etiam, ita, vero* por diri „jes” kaj *non, minimo, nullo modo* por „ne”.

9.4.8. Sintakso

La fraza sintakso estas, kiel la tuta gramatiko, minimuma, kaj korespondas principe al la uzo en latinidaj kaj en la plej multaj eŭropaj lingvoj, ekz. vortordo subjekto-verbo-objekto. La temo staras je la komenco de la frazo, la adverbo sekvas la verbon, la adjektivo staras plej ofte post la substantivo, montraj kaj demandaj pronomoj staras antaŭ la koncerna vorto, rilataj post ĝi. Prepozicioj staras antaŭ la substantivo, negaciaj partikuloj antaŭ la koncerna vorto. Nek ekzistas kongruo en sekso kaj nombro, nek tiu inter la verbo kaj subjekto.

9.4.9. Vortprovizo

baziĝas sur la klasika lingvo, sed por modernaj bezonoj ĝi devas esti aktualigata. Ekzistas malmultaj gramatikaj reguloj, do la sama radiko povas servi kiel substantivo aŭ kiel verbo sen ŝanĝo aŭ nur kun minimumaj ŝanĝoj, adverbo povas havi la saman formon kiel adjektivo ktp. La vortkreado uzas afiksojn, kiuj malsame al Esperanto povas havi pli ol unu signifon. La plej uzataj estas: **ab-**: abdicatione, aberratione, **auto-**: automobile, **co-**: cooperatore, cognitione, **dis-**: dismembra, discussione, **in-**: inhabilitate, **inter-**: interacto, **re-**: reexamina, relatione, **sub-**: subterraneo, **super-**: supersigno, **-ismo**: conformismo, **-ido**: splendido, lucido, **-ano**: americano, italiano, **-ore**: calore, professore, **-tore**: factore, actore, **-tate**: specialitate, **-tione**: declaratione.

Specimeno de teksto:

(Szilágyi, Dénes: Versus interlinguistica, Milano, Schola et Vita 1931:3):

Differentia importante inter „linguas naturale” et „interlinguas” consiste in illo facto, quod idiomas naturale es formato inconsciente, dum linguas artificiale es producto consciente. Isto perspectiva genetico redde possibile separatione satis claro, et indica etiam ratione de separatione. Nam es probabile, quod, fungente in actione consciente et inconsciente, es identico, sed solum in luce de conscientia nos pote observa illos in modo immediato. Per conceptiones descriptivo, es difficile, si non impossibile, tale separatione, nam, per exemplo, Esperanto hodie non differ plus, in modo essentielle, de linguas nationale, sed certo non es tale.

Grava diferenco inter „lingvoj naturaj” kaj „interlingvoj” konsistas en la fakto, ke naturaj lingvaĵoj estas formataj nekonscie, dum artefaritaj lingvoj estas produkto konscia. Tiu ĉi genetika perspektivo ebligas sufiĉe klaran separon, kaj ĝi ankaŭ indikas kialon de la separo. Ĉar estas probable, ke funkciado per ago konscia kaj nekonscia estas identa, sed nur en la lumo de konscio ni povas observi tion senpere. Pere de priskribaj konceptoj estas tia separo malfacila, se ne malebla, ĉar ekzemple Esperanto hodiaŭ esence ne plu diferenciĝas de naciaj lingvoj, sed ĝi certe ne estas tiu.